

Sygn. akt III AUa 159/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)
Sędziowie:	Barbara Białecka Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 listopada 2022 r. w S.

sprawy C. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o składki na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. akt VI U 706/21

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że stwierdza brak zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych C. S. za czerwiec 2012 roku i oddala odwołanie w pozostałej części,

II. zasądza od C. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

Urszula Iwanowska	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Barbara Białecka
-------------------	----------------------------------	------------------

Sygn. akt III AUa 159/22

UZASADNIENIE

Decyzją z 8 kwietnia 2021 r. znak: RWA (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 423 ze zm., dalej jako ustawa systemowa), określił C. S., wysokość należności z tytułu nieopłaconych składek za okres od 2012-06 do 2020-12 na ubezpieczenia społeczne (76.452,04 zł, wraz z odsetkami na dzień wydania decyzji należnymi

w kwocie 26.277 zł), ubezpieczenie zdrowotne (19.329,96 zł wraz z odsetkami na dzień wydania decyzji należnymi w kwocie 3.994 zł), Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (4.013,76 zł wraz z odsetkami na dzień wydania decyzji należnymi w kwocie 789 zł).

Organ rentowy wskazał nadto, że stosownie do art. 23 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, odsetki za zwłokę liczone na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa będą naliczane nadal do dnia zapłaty, włącznie z tym dniem.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że pismem z dnia 09.02.2021 nr: (...), poinformował o dokonanym wymiarze składek z urzędu oraz o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji określającej wysokość należności z tytułu składek za okres od 2012-06 do 2020-12. Pouczono również o przysługującym prawie do czynnego uczestnictwa w toczącym się postępowaniu oraz o prawie do zapoznania się i wypowiedzenia przed wydaniem decyzji co do zebranego materiału dowodowego w sprawie. Pomimo jednak otrzymania powyższych informacji, do dnia wydania ww. decyzji do Zakładu nie wpłynęły prawidłowe dokumenty ubezpieczeniowe i płatnik nie skorzystał z przysługujących uprawnień w prowadzonym w sprawie postępowaniu.

Organ rentowy dodał, że zgodnie z dyspozycją art. 48 ust. 2 ustawy systemowej, w przypadku złożenia deklaracji rozliczeniowych korygujących, skoryguje wymiar składek do wysokości wynikającej ze złożonych deklaracji rozliczeniowych, z uwzględnieniem wykazanych w deklaracjach zasiłków oraz świadczeń rodzinnych.

W związku z powyższym ZUS stwierdził, że w wyniku dokonanego wymiaru składek z urzędu oraz braku wpłat za okres 06/2012- 12/2020 na koncie płatnika figuruje zadłużenie z tytułu składek wobec Zakładu i jeżeli określone w drodze niniejszej decyzji zobowiązanie nie zostanie uregulowane wraz z należnymi odsetkami za zwłokę w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji, organ rentowy zobowiązany będzie zgodnie z art. 24 ust. 2 ww. ustawy do przymusowego ściągnięcia należności, w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427). lub egzekucji sądowej w trybie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019r. poz. 1460).

Jednocześnie Zakład poinformował, że decyzja, zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 października 2014 r. w sprawie określenia należności pieniężnych, których egzekucja może być wszczęta bez uprzedniego doręczenia upomnienia (Dz.U. z 2017 r. poz. 131), stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego, bez uprzedniego doręczenia upomnienia, a w oparciu o art. 26 ust. 2 ustawy systemowej - stanowi jednocześnie podstawę wpisu hipoteki do księgi wieczystej nieruchomości stanowiącej własność zobowiązanego, zaś jeżeli nieruchomość nie posiada księgi wieczystej, zabezpieczenie jest dokonywane przez złożenie tych dokumentów do zbioru dokumentów. Dodatkowo organ rentowy załączył szczegółowe zestawienie należności.

Z kolei decyzją z 6 maja 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zmienił z urzędu ww. decyzję nr (...) z 08.04.2021 r. stwierdzając, iż należności za miesiąc 01/2016 na Funduszu Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz na Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowym uległy przedawnieniu na dzień 06.05.2021 r., określając jednocześnie wysokość należności z tytułu składek za okres 06/2012 -12/2020 w tym na:

- 1) ubezpieczenia społeczne w kwocie 76.452,04 zł, należne odsetki w kwocie 26.277zł,
- 2) ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 19.041,01 zł, należne odsetki w kwocie 3.875zł,
- 3) Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy w kwocie 3.954,15 zł, należne odsetki w kwocie 764 zł

Organ rentowy podkreślił, że odsetki zostały naliczone na dzień 08.04.2021 r. i naliczane będą nadal do dnia zapłaty, włącznie z tym dniem na zasadach i w wysokości określonych w Ordynacji podatkowej.

Uzasadniając decyzję, ZUS wskazał, że na dzień wysłania zawiadomienia o wszczęciu postępowania składki na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy za 01/2016 były należne, ale pismo to zostało odebrane przez płatnika po terminie płatności składek za miesiąc 01/2016 tj. 11.04.2021 r. w związku

z czym na dzień wydania decyzji znak: (...), tj. 08.04.20211 r., należności za ten miesiąc na Funduszu Ubezpieczeń Zdrowotnych oraz Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowym uległy już przedawnieniu. Dodatkowo organ powtórzył pouczenia o możliwościach i trybie przymusowej egzekucji przedstawione także w decyzji z 08.04.2021 r.

Płatnik C. S. odwołał się od obu decyzji. W odwołaniu od decyzji (...) z 08.04.2021 r. zaskarżył ją w części, w której organ rentowy określił wysokość należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2012 r. do stycznia 2014 r. wraz z odsetkami od tych należności oraz ubezpieczenia zdrowotne i na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 2016 r. do lutego 2016 r. wraz z odsetkami od tych należności.

Zaskarżonej decyzji zarzucił:

1. naruszenie art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego niezastosowanie,
2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.a. w zw. z art. 108 § 3 k.p.a. poprzez newszechstronne rozpatrzenie sprawy oraz zaniechanie jakiegokolwiek odniesienia się do podnoszonej przez ubezpieczonego zarzutu przedawnienia i niewyjaśnienia przyczyn niezastosowania przepisów o przedawnieniu składek.

W oparciu o powyższe zarzuty, płatnik wniósł o uwzględnienie odwołania i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że zadłużenie C. S. z tytułu składek nie obejmuje:

- a. składek na ubezpieczenie społeczne za okres od czerwca 2012 roku do stycznia 2014 roku i odsetek od tych składek,
  - b. składek na ubezpieczenie zdrowotne za styczeń 2016 r. i luty 2016 r. i odsetek od tych składek,
  - c. składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za styczeń 2016 r. i luty 2016 r. i odsetek od tych składek;
2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Z kolei w odwołaniu od decyzji (...) z 06.05.2021 r. płatnik zaskarżył ją w części określającej wysokość należności składek za okres od czerwca 2012 r. do lutego 2016 r. wraz z odsetkami od tych należności z tytułu ubezpieczenia społecznego oraz składki za miesiąc luty 2016 r. z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego oraz Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowego wraz z odsetkami od tych należności zarzucając:

- a) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.a. w zw. z art. 108 § 3 k.p.a. poprzez naruszenie zasady prawdy obiektywnej, brak odniesienia się organu do zarzutu przedawnienia;
- b) naruszenie art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego niezastosowanie.

Na podstawie tych zarzutów, płatnik wniósł o uwzględnienie odwołania i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że zadłużenie C. S. nie obejmuje przedawnionych składek na ubezpieczenie społeczne za okres od czerwca 2012 r. do lutego 2016 r. i odsetek od tych składek, składek na ubezpieczenie zdrowotne za luty 2016 r. i odsetek od tych składek oraz składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy za luty 2016 r. i odsetek od tych składek. Wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w odpowiedziach na oba odwołania wniósł o ich oddalenie w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także o połączenie spraw do wspólnego rozpoznania. Odnosząc się do zarzutu przedawnienia należności określonych w spornej decyzji ZUS przywołał art. 24 ust 4 i 5f ustawy systemowej i zaznaczył, że w tym konkretnym przypadku bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania zmierzającego do wydania decyzji określającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej tj. od dnia 15.02.2017r. do dnia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 09.09.2020 r. - do daty uprawomocnienia się decyzji. Wskazał, że wówczas konto płatnika wykazywało zaległości z tytułu składek na

ubezpieczenia społeczne za okres od 06/2012 do 04/2021 w kwocie 80.136,28 zł, ubezpieczenie zdrowotne za okres od 02/2016 do 04/2021 w kwocie 20 568,25 zł, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy za okres 02/2016 do 04/2021 w wysokości 4 263,39 plus odsetki, a należności na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od 06/2012 do 12/2020, na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego od 02/2016 do 12/2020, na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy od 02/2016 do 12/2020 są należne, zaś obie wydane przez organ rentowy decyzje są zasadne.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 09.12.2021 r. zmienił decyzje ZUS Oddziału w G. z dnia 08.04.2021 roku, znak: (...) i z dnia 06.05.2021 roku, znak: (...) w ten sposób, że stwierdził brak zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych C. S. za okres od czerwca 2012 roku do stycznia 2014 roku (pkt I), a w pozostałym zakresie odwołania oddalił (pkt II). Jednocześnie umorzył postępowanie w zakresie składki na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za styczeń 2016 roku w kwocie 288,95zł i odsetek od tej składki oraz składki na Funduszu Pracy i Fundusz Solidarnościowy w kwocie 59,61 zł za styczeń 2016 roku i odsetek od tej składki (pkt III) oraz zasądził od ubezpieczonego C. S. na rzecz pozwanego ZUS Oddziału w G. kwotę 4.482 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

C. S. urodził się (...). Prowadził działalność gospodarczą pod firmą (...) od 2001 roku do 2013 roku, oraz pod nazwą (...). Jego działalność gospodarcza wykazywała przychody rzędu od kilkudziesięciu do ponad stu tysięcy złotych w latach 1999 – 2016. Skarżący był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania pracy na rzecz firmy (...) Sp. z o.o. w okresach: od 01.02.2005 roku do 31.10.2005 roku (umowa zlecenia), od 01.11.2005 roku do 31.08.2006 roku (umowa o pracę nakładczą).

W dniu 08.12.2011 roku ubezpieczony złożył wniosek o wydanie zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek. Dnia 09.12.2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wystawił zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek przez (...) C. S., ul. (...), G., NIP (...) – na dzień 09.12.2011 roku,

Pismem z dnia 11.04.2011 roku organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że do ZUS nie została przekazana deklaracja rozliczeniowa za miesiąc luty 2011 roku – mimo, że upłynął ustawowy termin do jej złożenia, wobec czego pozwany wezwał do bezzwłocznego złożenia brakujących dokumentów rozliczeniowych.

W dniu 04.05.2011 roku ubezpieczony złożył kolejny wniosek o wydanie zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek. W dniu 05.05.2011 roku organ rentowy wystawił mu zaświadczenie o braku zaległości według stanu na dzień 05.05.2011 roku.

W piśmie z dnia 22.05.2018 roku brytyjska instytucja ubezpieczeniowa poinformowała, że nie ma możliwości stwierdzenia, że C. S. był zatrudniony w Wielkiej Brytanii. Dlatego nie ma możliwości wydania mu dokumentu A1.

Decyzją z dnia 02.08.2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił, że ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą od dnia 01.03.2009 roku i stwierdził podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe.

W piśmie z dnia 20.05.2020 roku (...) Biuro (...) zwróciło się do ZUS Oddział w G. o udzielenie informacji w zakresie ustalenia czy C. S.: a/ odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne w okresie od 2009 roku do 2014 roku, jeśli tak to w jakiej wysokości? b/ czy zgłaszał fakt najemnej pracy na terenie Wielkiej Brytanii mimo, że jednocześnie prowadził działalność gospodarczą na terenie kraju a tym samym został zwolniony z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w ZUS, jeśli tak to od kiedy, w jakim okresie? c/ przez kogo i w jaki sposób składano dokumenty na podstawie których miało nastąpić ustalenie właściwego ustawodawstwa, osobiście przez osoby zainteresowane czy przez pełnomocników? d/ czy było prowadzone w ZUS postępowanie w stosunku m.in. do ubezpieczonego, czy wzywano go celem wyjaśnienia kwestii związanych z prowadzeniem działalności na terenie kraju, wykonując jednocześnie usługi na terenie innego Państwa Członkowskiego i czy zakończyło się ono wydaniem

ostatecznej decyzji w tym przedmiocie? e/ czy w swoich oświadczeniach ubezpieczony potwierdził fakt zatrudnienia w Wielkiej Brytanii lub innego państwa, jeżeli tak to gdzie, w jakich firmach/podmiotach, i czym się zajmował, czy podlegał tamtejszemu (brytyjskiemu) systemowi zabezpieczenia społecznego? f/ czy w ramach postępowania ZUS zwrócił się do strony brytyjskiej o stwierdzenie czy ubezpieczony wykonywał na terenie Wielkiej Brytanii pracę najemną? g/ czy przedłożył formularz A1/E101 lub inny stosowny dokument wydany przez instytucję właściwą, z którego jednoznacznie by wynikał fakt podlegania w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu innego państwa?

Wyrokiem z dnia 18.06.2020 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie VI U 971/18, oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji z dnia 02.08.2018 roku. Wyrokiem z dnia 09.09.2020 roku Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie III AUa 287/20 oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku z dnia 18.06.2020 roku.

Pismem z dnia 09.02.2021 roku organ rentowy zawiadomił ubezpieczonego, iż do dnia 09.02.2021 roku na jego koncie płatnika składek nie wpłynęły dokumenty rozliczeniowe za okres od czerwca 2012 roku do grudnia 2020 roku, pomimo obowiązku ich złożenia. Wymiar dotyczy składek na:

- ubezpieczenia społeczne w kwocie 76.452,04 zł;
- ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 19.329,96 zł;
- Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 4.013,76 zł.

ZUS poinformował skarżącego, że z urzędu zostało wszczęte postępowanie administracyjne, a jeśli w terminie 14 dni nie zostanie złożona przez płatnika deklaracja rozliczeniowa, to ZUS zakończy postępowanie wydaniem decyzji określającej wysokość należności z tytułu składek.

W kolejnym piśmie z dnia 23.02.2021 roku, organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że zakończył postępowanie w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Pismem z dnia 18.02.2021 roku ubezpieczony oświadczył, że nie uznaje części roszczeń organu rentowego oraz wniósł o umorzenie należności z tytułu składek w części w jakiej uległy one przedawnieniu.

Decyzją z dnia 08.04.2021 roku, znak: (...), organ rentowy określił wysokość należności z tytułu składek za okres od czerwca 2012 roku do grudnia 2020 roku, w tym na:

- ubezpieczenia społeczne w kwocie 76.452,04 zł oraz należne odsetki w kwocie 26.277,00 zł;
- ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 19.329,96 zł oraz należne odsetki w kwocie 3.994,00 zł;
- Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 4.013,76 zł oraz należne odsetki w kwocie 789,00 zł.

Odsetki zostały naliczone na dzień 08.04.2021 roku.

Decyzją z dnia 06.05.2021 roku, znak: (...), pozwany zmienił z urzędu decyzję z dnia 08.04.2021 roku stwierdzając, że należności za miesiąc styczeń 2016 roku na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, uległy przedawnieniu na dzień wydania tej decyzji i jednocześnie określił wysokość należności z tytułu składek na okres od czerwca 2012 roku do grudnia 2020 roku, w tym na:

- ubezpieczenia społeczne w kwocie 76 452,04 zł oraz należne odsetki w kwocie 26.277,00 zł;
- ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 19 041,01 zł oraz należne odsetki w kwocie 3.875,00 zł;

- Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy w kwocie 3.954,15 zł oraz należne odsetki w kwocie 764,00 zł.

Odsetki zostały naliczone na dzień 08.04.2021 roku.

Ubezpieczony złożył odwołanie od decyzji z dnia 08.04.2021 roku i decyzji z dnia 06.05.2021 roku.

Składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2012 roku do stycznia 2014 roku, uległy przedawnieniu. Pozwany wydając decyzję z dnia 06.05.2021 roku zaspokoił roszczenie ubezpieczonego w części, tj. co do należności składkowych za miesiąc styczeń 2016 roku z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego (288,95 zł) i odsetek od tej składki oraz Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy (59,61 zł) i odsetek od tych składek.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za częściowo zasadne podnosząc, iż postępowanie sądowe skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. W konsekwencji podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej. Stanowisko to jest wyraźnie utrwalone i niezmienna w tym zakresie jest linia orzecznicza Sądu Najwyższego. Zasadniczym celem postępowania przed sądem powszechnym jest merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniach strony, co do których powstał spór (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.05.1996 roku, II URN 1/96, OSNAPiUS 1996 Nr 21, poz. 324). Oznacza to, że funkcja rozpoznawcza sądu ograniczona została przedmiotem i zakresem konkretnej decyzji organu rentowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.05.1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 Nr 15, poz. 601).

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.05.1999 roku, II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 Nr 15, poz. 601), a w drugim rzędzie - przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11.04.2006 roku, Legalis).

Sąd meriti wskazał, iż zgodnie z art. 46 ust. 1 oraz art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13.10. 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 roku, poz. 423; dalej jako ustawa systemowa), płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy a także przysyłać deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłacać składki za dany miesiąc.

Należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne stają się wymagalne każdorazowo w datach zaktualizowania się obowiązku samoobliczenia i opłacenia składek (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.01.2016 roku, I UK 23/15, Legalis). Obowiązek samoobliczenia i opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne powstaje zatem z mocy samego prawa za każdy okres ubezpieczenia (miesiąc kalendarzowy), a ewentualna decyzja organu ubezpieczeń społecznych ustalająca wysokość zobowiązania składkowego lub zaległości z tytułu nieopłaconych w terminie zobowiązań składkowych ma charakter wyłącznie deklaratoryjny. Oznacza to w szczególności, że zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne powstają każdorazowo w datach zaktualizowania się obowiązku samoobliczenia i opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne w terminach określonych w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.08.2015 r., I UK 391/14).

Innymi słowy, z mocy przepisu art. 46 ust. 1 ustawy systemowej, nie kto inny jak sam płatnik składek (w przypadku jednoosobowej działalności gospodarczej sam przedsiębiorca), jest zobowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy (wyrok SA w Poznaniu z dnia 18 października 2016 r., III AUa 2522/15). Zaniechanie tych

obowiązków wiąże się z sankcją z art. 23 ust. 1, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w Ordynacji podatkowej (Dz.U.2020, poz. 1325).

Sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy systemowej, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa. Na podstawie art. 32 ustawy systemowej, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd meriti wskazał również, że obowiązek naliczenia odsetek za zwłokę nie jest zależny od okoliczności powstania zaległości składkowej, ani od woli stron stosunku ubezpieczeniowego. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne wynikają ze zobowiązania powstającego z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym przepisy prawa ubezpieczeń społecznych łączą powstanie takiego zobowiązania. Obowiązek samoobliczenia i opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne powstaje zatem z mocy samego prawa za każdy okres ubezpieczenia (miesiąc kalendarzowy), a ewentualna decyzja organu ubezpieczeń społecznych ustalająca wysokość zobowiązania składkowego lub zaległości z tytułu nieopłaconych w terminie zobowiązań składkowych (oraz wysokości odsetek) ma charakter wyłącznie deklaratoryjny. Oznacza to w szczególności, że zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne powstają każdorazowo w datach zaktualizowania się obowiązku samoobliczenia i opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne w terminach określonych w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych. Inaczej rzecz ujmując, nieopłacona w ustawowo określonym terminie składka na ubezpieczenie społeczne powoduje powstanie od tej daty zaległości składkowej z mocy samego prawa (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2006 roku, I UK 126/06, OSNP 2007 nr 21 - 22, poz. 331).

Zgodnie z art. 46 ust. 1 zdanie 2 ustawy systemowej, w przypadku opłacania składek po terminie płatnik składek obowiązany jest do obliczenia i zapłaty odsetek za zwłokę, przy czym odsetki te obliczane są od dnia następującego po dniu upływu płatności składek (art. 23 ust. 1 ustawy systemowej). Na mocy delegacji art. 49 ust. 1 ustawy systemowej, szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek uregulowane zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 września 2017 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1831).

Sąd Okręgowy podniósł, że to na wnioskodawcy, który prowadził działalność gospodarczą i który był płatnikiem składek, spoczywał obowiązek obliczania, rozliczania oraz opłacania należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy. Na wnioskodawcy spoczywał również ciężar dowodu w niniejszej sprawie, że należne składki opłacił w terminie lub, że winien je opłacić w innej wysokości niż to wskazał organ rentowy.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wydał decyzję z dnia 08.04.2021 roku, w której stwierdził, że C. S. jako płatnik składek posiada zadłużenie z tytułu składek za okres od czerwca 2012 roku do grudnia 2020 roku na: 1/ ubezpieczenia społeczne w kwocie 76.452,04 zł (+ odsetki w kwocie 26.277,00 zł); 2/ ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 19.329,96 zł (+ odsetki w kwocie 3.994,00 zł); 3/ Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń pracowniczych w kwocie 4.013,76 zł (+ odsetki w kwocie 789,00 zł). W dniu 06.05.2021 roku organ rentowy wydał kolejną decyzję, w której zmienił z urzędu decyzję z dnia 08.04.2021 roku stwierdzając, że należności za miesiąc styczeń 2016 roku na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy uległy przedawnieniu na dzień wydania decyzji z dnia 08.04.2021 roku i jednocześnie określił wysokość zadłużenia ubezpieczonego, ustalając wysokość należności z tytułu składek za okres od czerwca 2012 roku do grudnia 2020 roku w wysokości: 1/ ubezpieczenia społeczne 76.452,04 zł (+ odsetki w kwocie 26.277,00 zł); 2/ ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 19.329,96 zł (+ odsetki w kwocie 3.994,00 zł); 3/ Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń pracowniczych w kwocie 4.013,76 zł (+ odsetki w kwocie 789,00 zł). Wobec powyższego, w punkcie III wyroku Sąd umorzył zatem postępowanie w zakresie składki na ubezpieczenie zdrowotne za styczeń 2016 roku (288,95 zł) i odsetek

od tej składki oraz składki na Funduszu Pracy i Fundusz Solidarnościowy w kwocie 59,61 zł za styczeń 2016 roku i odsetek od tej składki.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c., zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części.

Zdaniem Sądu meriti, w niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że organ rentowy, poprzez wydanie decyzji z dnia 06.05.2021 roku zaspokoił roszczenie ubezpieczonego w części, tj. co do należności za miesiąc styczeń 2016 roku z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, które uległy przedawnieniu na dzień wydania decyzji z dnia 08.04.2021 roku. Stąd też wydanie przez organ rentowy decyzji z dnia 08.04.2021 roku stanowiło podstawę do umorzenia postępowania, na podstawie art. 477¹³ § 1 k.p.c. – w zakresie przedawnionych składek na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego (288,95 zł) oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy (59,61 zł) za miesiąc styczeń 2016 roku (punkt III wyroku).

Sąd Okręgowy stwierdził, że składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2012 roku do stycznia 2014 roku, uległy przedawnieniu.

Zgodnie bowiem z art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6. Na mocy ust. 5, nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia. 5a. Bieg terminu przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu od dnia zawarcia umowy, o której mowa w art. 29 ust. 1a, do dnia terminu płatności odroczonej należności z tytułu składek lub ostatniej raty. 5b. Bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. 5c. Bieg terminu przedawnienia przerywa ogłoszenie upadłości. Po przerwaniu bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o ukończeniu postępowania upadłościowego lub jego umorzeniu. 5ca. Jeżeli ogłoszenie upadłości, o którym mowa w ust. 5c, nastąpiło przed rozpoczęciem biegu terminu przedawnienia, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego. 5d. Przedawnienie należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej lub następcy prawnego następuje po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana. 5e. Bieg terminu przedawnienia zawiesza się, jeżeli wydanie decyzji jest uzależnione od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia trwa do dnia, w którym decyzja innego organu stała się ostateczna lub orzeczenie sądu uprawomocniło się, nie dłużej jednak niż przez 2 lata. 5f. Bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia przez Zakład postępowania w sprawie wydania decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. 5g. Bieg terminu przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu od dnia objęcia restrukturyzacją należności z tytułu składek, o których mowa w art. 160 ustawy z dnia 15.05.2015 roku – Prawo restrukturyzacyjne, do dnia zapłaty ostatniej raty w przypadku rozłożenia na raty lub do dnia zapłaty w przypadku odroczenia terminu płatności. 6. Bieg terminu przedawnienia, o którym mowa w ust. 4, ulega zawieszeniu od dnia śmierci spadkodawcy do dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy.

Przedawnienie z art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, dotyczy nie tylko składek na ubezpieczenia społeczne, ale wszystkich należności z tytułu składek, do których należy zaliczyć także inne należności, takie jak odsetki za zwłokę, koszty

upomnienia, koszty egzekucyjne czy dodatkową opłatę. Przedawnienie dotyczy nie tylko składek ale również odsetek za zwłokę. Przedawnienie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne powoduje wygaśnięcie zobowiązania z tego tytułu w całości lub w części.

Sąd pierwszej instancji przypomniał, że od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2011 r. termin przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne wynosił 10 lat licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Od 1 stycznia 2012 r. należności te ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Pięcioletni termin stosuje się również do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed 1 stycznia 2012 r., z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od 1 stycznia 2012 r. Jeżeli jednak przedawnienie rozpoczęte przed 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Zatem wybór odpowiedniego terminu przedawnienia, zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej. Termin przedawnienia należności w przypadkach określonych w art. 24 ust. 5a-6 ustawy systemowej ulega przerwaniu lub zawieszeniu. Przerwanie biegu przedawnienia ma ten skutek, że po ustaniu okoliczności powodującej przerwanie biegu przedawnienia, termin przedawnienia biegnie od nowa. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia sprawia zaś, że w terminie przedawnienia nie uwzględnia się co prawda okresu, w którym bieg przedawnienia był zawieszony, ale uwzględnia się okres przedawnienia, który poprzedzał okres zawieszenia. Zmiana stanu prawnego wprowadzona od 1 stycznia 2003 r. przez dodanie art. 5b ustawy systemowej dotyczyła zawieszenia terminu przedawnienia. Przepis ten przewidywał zawieszenie biegu terminu przedawnienia, od dnia wszczęcia do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego oraz sądowego, z wyłączeniem wcześniejszych faz postępowania. Na skutek kolejnej nowelizacji przepisów od 1 lipca 2004 r. ustawodawca rozszerzył zakres zawieszenia biegu terminu przedawnienia na okres od podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego.

Sąd meriti przypomniał, że myśl art. 24 ust. 5f ustawy systemowej w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Wedle tego przepisu, zawieszenie biegu terminu przedawnienia zależy od wszczęcia postępowania o podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia i następuje z momentem wydania decyzji w tym przedmiocie, zaś prawomocność decyzji decyduje wyłącznie o zakończeniu stanu zawieszenia. Wydanie decyzji powoduje zawieszenie biegu przedawnienia od dnia wszczęcia postępowania w przedmiocie określenia wysokości należności z tytułu składek (por. wyrok SA we Wrocławiu z 4 kwietnia 2012 r., III AUa 1714/11, LEX nr 1714/11), pod warunkiem że należności nie przedawniły się przed dniem wydania decyzji (zob. wyrok SN z 29 maja 2013 r., I UK 613/12, OSNP 2014/3/44).

Sąd Okręgowy wskazał, iż w dniu 02.08.2018 roku organ rentowy wydał decyzję Nr (...), w której stwierdził, że C. S., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, podlega on obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu od dnia 01.03.2009 roku. Decyzja ta stała się prawomocna z dniem 09.09.2020 roku (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie). Następnie w dniu 08.04.2021 roku pozwany wydał zaskarżoną decyzję określającą wysokość zadłużenia.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż po weryfikacji konta płatnika składek ustalono, że przedawnieniu uległy następujące składki: składka za czerwiec 2012 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.07.2012 roku, a więc od dnia 11.07.2012 roku biegł termin przedawnienia i 5 letni termin upłynął w dniu 11.07.2017 roku; składka za lipiec 2012 roku podlegała opłaceniu do 10.08.2012 roku, a więc od dnia 11.08.2012 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu 11.08.2017 roku; składka za sierpień 2012 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.09.2012 roku, a więc od dnia 11.09.2012 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu 11.09.2017 roku; składka za wrzesień 2012 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.10.2012 roku, a więc od dnia 11.10.2012 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu 11.10.2017 roku; składka za październik 2012 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.11.2012 roku, a więc od dnia 11.11.2012 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu

11.11.2017 roku; składka za listopad 2012 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.12.2012 roku, a więc od dnia 11.12.2012 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 11.12.2017 roku; składka za grudzień 2012 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.01.2013 roku, a więc od dnia 11.01.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu 11.01.2018 roku; składka za styczeń 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.02.2013 roku, a więc od dnia 11.02.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu 11.02.2018 roku; składka za luty 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.03.2013 roku, a więc od dnia 11.03.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu 11.03.2018 roku; składka za marzec 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.04.2013 roku, a więc od dnia 11.04.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął w dniu 11.04.2018 roku; składka za kwiecień 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.05.2013 roku, a więc od dnia 11.05.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 11.05.2018 roku; składka za maj 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.06.2013 roku, a więc od dnia 11.06.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 11.06.2018 roku; składka za czerwiec 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.07.2013 roku, a więc od dnia 11.07.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 11.07.2018 roku.

Następnie, wobec wydania w dniu 02.08.2018 roku decyzji określającej wysokość zadłużenia skarżącego, która to decyzja uprawomocniła się z dniem 09.09.2020 roku, od dnia 09.09.2020 roku termin przedawnienia składek biegł dalej aż do dnia dokonania kolejnej czynności, tj. do dnia wydania decyzji z dnia 08.04.2021 roku (208 dni).

Sąd Okręgowy stwierdził, iż zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 05.12.2019 roku (III AUa 501/18, Legalis), bieg terminu przedawnienia zawieszają się w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, jak również w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. I tak, zdaniem Sądu meriti: składka za lipiec 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.08.2013 roku, a więc od dnia 11.08.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni upłynął 18.09.2020 roku (09.09.2020 roku + brakujące 9 dni z 2013 roku); składka za sierpień 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.09.2013 roku, a więc od dnia 11.09.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 18.10.2020 roku (09.09.2020 roku + brakujące 39 dni z 2013 roku); składka za wrzesień 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.10.2013 roku, a więc od dnia 11.10.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 18.11.2020 roku (09.09.2020 roku + brakujące 69 dni z 2013 roku); składka za październik 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.11.2013 roku, a więc od dnia 11.11.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 18.12.2020 roku (09.09.2020 roku + 99 dni za 2013 rok); składka za listopad 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.12.2013 roku, a więc od dnia 11.12.2013 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 18.01.2021 roku (09.09.2020 roku + 129 dni za 2013 rok); składka za grudzień 2013 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.01.2014 roku, a więc od dnia 11.01.2014 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 18.02.2021 roku (09.09.2020 roku + 159 dni za 2014 rok); składka za styczeń 2014 roku podlegała opłaceniu do dnia 10.02.2014 roku, a więc od dnia 11.02.2014 roku biegł termin przedawnienia, 5 letni termin upłynął 18.03.2021 roku (09.09.2020 roku + 189 dni za 2014 rok) i składka ta jest ostatnią składką, która uległa przedawnieniu.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy podkreślił, że należności wskazane w zaskarżonej decyzji uległy przedawnieniu – co do składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2012 roku do stycznia 2014 roku – z przyczyn wyżej wskazanych. Tym samym pozwany organ rentowy winien jest ponownie określić wysokość zadłużenia skarżącego z tytułu składek i należnych odsetek uwzględniając brak zaległości składkowych za wymienione wyżej okresy. Pozostałe należności składkowe wskazane w decyzji są wymagalne wraz z odsetkami liczonymi do dnia zapłaty łącznie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że dał wiarę dokumentom zgromadzonym w sprawie albowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich wiarygodności. Sąd meriti również nie znalazł podstaw by dowodom tym odmówić wiarygodności.

Spór w sprawie sprowadzał się bowiem w istocie do tego czy w sprawie doszło do przedawnienia składek, czy też nie, a jeśli tak to za cały sporny okres czy tylko za niektóre okresy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje ustalając, że przedawnieniu uległy składki od czerwca 2012 roku do stycznia 2014 roku, a zatem, że zaległości ubezpieczonego na tenże okres nie istnieją (punkt I wyroku).

Co do zadłużenia za pozostały okres, tj. od lutego 2014 roku do grudnia 2020 roku, mając na względzie powyższe, Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. (punkt II wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych. W niniejszej sprawie wartość przedmiotu sporu wyniosła 130.855,76 zł, a zatem zastosowanie znajduje § 2 pkt 6) rozporządzenia. Po przeprowadzeniu postępowania okazało się, że łączna kwota zadłużenia skarżącego, po odjęciu składek przedawnionych wynosi 108.811,85 zł. Tym samym organ rentowy wygrał sprawę w 85% (ubezpieczony wygrał jedynie w 17%). Stawka wynagrodzenia radcy prawnego w niniejszej sprawie wyniosła więc 4 482,00 zł (5400,00 zł – 17% = 4 482,00 zł). Mając powyższe na względzie Sąd orzekł jak w punkcie IV wyroku.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy zaskarżając je w części, tj. w pkt. I, zarzucając mu naruszenie przepisów:

1) prawa procesowego w szczególności art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 i 2 k.p.c., poprzez:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegających na uznaniu, że składki płatnika na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, Funduszu Pracy, Funduszu Solidarnościowego oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2012 r. do stycznia 2014 r. uległy przedawnieniu;

- dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego;

2) prawa materialnego, tj. art. 24 ust. 4, 5b, 5f ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.) poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie (niezastosowanie) polegające na uznaniu, że składki płatnika na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, Funduszu Pracy, Funduszu Solidarnościowego oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2012 r. do stycznia 2014 r. uległy przedawnieniu licząc wprost 5 lat od terminu płatności składki lub też licząc zawieszenie jedynie od daty wydania decyzji o podleganiu ubezpieczeniom, a nie od zawiadomienia o wszczęciu postępowania w powyższej sprawie.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt. I i oddalenie odwołania; zasądzenie od płatnika na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a gdyby Sąd II instancji nie uwzględnił wniosku o zmianę orzeczenia - o uchylenie zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt. I i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, iż bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania zmierzającego do wydania decyzji określającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej tj. od dnia 15.02.2017 r. do dnia wyroku Sądu Apelacyjnego sygn. akt III AUa 287/20 tj. do 09.09.2020 r., co jest tożsame z datą uprawomocnienia się decyzji określającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom. Z uwagi na fakt, że płatnik nie przekazał wymaganych art. 38 ust. 2 ustawy systemowej dokumentów, w dniu 26.01.2021 r. organ rentowy sporządził z urzędu stosowne dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe, o czym pismem z 01.02.2021 r. został poinformowany pełnomocnik płatnika składek. W dniu 09.02.2020 r. w wyniku dokonanej analizy konta płatnika ustalono, iż część składek wymierzonych z urzędu uległo przedawnieniu, w związku z czym odpisano nienależne dla ZUS składki z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres od 03/2009 do 05/2012, z Funduszu Ubezpieczenia Zdrowotnego za

okres od 03/2009 do 12/2015, z Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowym za okres od 03/2009 do 12/2015, w łącznej kwocie 54.852,37 zł. W dniu 09.02.2021 r. organ rentowy wszczął postępowania administracyjne zmierzające do wydania decyzji określającej wysokość należności z tytułu składek. Przedmiotowe pismo płatnik odebrał dnia 11.02.2021 r. Pismem z dnia 23.02.2021 r. płatnik został poinformowany o zakończeniu przez ZUS postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na koncie płatnika - pismo odebrane w dniu 01.03.2021 r. Płatnik nie złożył żadnych wyjaśnień, ani nowych dowodów w odpowiedzi na doręczone zawiadomienie o wszczęciu postępowania, nie opłacił też należnych składek. W dniu 08.04.2021 ZUS wydał decyzję nr (...)(...) określającą wysokość należności z tytułu składek za okres od 06/2012 do 12/2020 z tytułu składek w wysokości 99.795,76 zł oraz należnych odsetek w kwocie 31.060,00 zł (data doręczenia 13.04.2021 r.). Dnia 29.04.2021 wpłynęło za pośrednictwem ZUS odwołanie od w/w decyzji. Ponowna analiza konta płatnika wykazała, iż na dzień wydania spornej decyzji składki za 01/2016 na Funduszu Ubezpieczenia Zdrowotnego w kwocie 288,95 zł, oraz na Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowym w kwocie 59,61 zł były już dla ZUS nienależne z uwagi na ich przedawnienie, w związku z czym zostały z konta płatnika odpisane. Konsekwencją zmiany stanu rozliczeń jest wydana dnia 06.05.2021 r. decyzja nr (...) zmieniająca sporną decyzję w zakresie wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy za okres od 06/2012 do 12/2020. W związku z tym, jak podkreślił apelujący, nastąpił kolejny okres zawieszenia biegu terminu przedawnienia od dnia 11.02.2021 r. tj. od doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania jako podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności.

Podsumowując powyższe organ rentowy stwierdził, że w trakcie postępowania bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od 15.02.2017 r. do 09.09.2020 r. co daje okres zawieszenia równy 1303 dni, oraz od dnia 11.02.2021 do nadal, co dało do dnia sporządzenia apelacji kolejne 369 dni.

W odpowiedzi na apelację płatnik wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Na wstępie, uwzględniając treść art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., wskazać należy, że Sąd Apelacyjny dokonując własnej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego stwierdził, że Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Sąd Apelacyjny czyni ustalenia Sądu Okręgowego częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania.

Rozważania Sądu Apelacyjnego należy rozpocząć od oceny trafności zarzutów obrazy prawa procesowego. Przestrzeganie przepisów prawa procesowego przez Sąd pierwszej instancji ma bowiem wpływ na prawidłowe ustalanie stanu faktycznego. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zasługują na uwzględnienie zarzuty przekroczenia przez Sąd Okręgowy granic swobodnej oceny dowodów – art. 233 § 1 k.p.c. Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza więc stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (por. stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone między innymi w: postanowieniu z dnia 23 stycznia 2001 r., IV KKN 970/00, Lex nr 52753; wyroku z dnia 12 kwietnia 2001 r., II KKN 588/99, Lex nr 52347; postanowieniu z dnia 10 stycznia 2002 r., II KKN 572/99, Lex nr 53136). Innymi słowy, zarzut obrazy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych ustaleń faktycznych, opartych na swojej, korzystnej dla strony, ocenie materiału dowodowego. Tego apelujący nie uczynił. Tym niemniej, należy uznać, że Sąd dokonał błędnej oceny prawidłowo zebranych dowodów, jednak ta błędna ocena wynikała z niewłaściwej wykładni obowiązujących w sprawie przepisów, tj. z naruszenia prawa materialnego.

Kwestią sporną w przedmiotowej sprawie było istnienie zadłużenia płatnika z tytułu zaległych składek, a konkretnie ewentualne przedawnienie składek w związku z zawieszeniem biegu przedawnienia wskutek wszczęcia postępowania przez organ rentowy. Oznacza to, że spór sprowadzał się do wykładni przepisu art. 24 ust. 5f ustawy systemowej.

Jak zasadnie podniósł płatnik w odpowiedzi na apelację, treść tego przepisu w istotnym dla sprawy okresie uległa zmianie. Za zbyt daleko idące należy jednak uznać twierdzenia o radykalnie odmiennym charakterze tej zmiany, który narzucałby odmienną interpretację pojęcia „wszczęcia postępowania” w brzmieniu sprzed i po nowelizacji.

Do 17.09.2021 r. art. 24 ust. 5f ustawy systemowej stanowił, że w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Z kolei po wejściu w życie nowelizacji ustawy systemowej z dnia 24 czerwca 2021 r. (Dz.U.2021.1621), tj. od 18.09.2021 r. art. 24 ust. 5f brzmi: Bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia przez Zakład postępowania w sprawie wydania decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.

W związku z tym, w istotnym dla niniejszej sprawy aspekcie, treść przepisu nie uległa zmianie. Zmienne natomiast (i obecnie i uprzednio) jest orzecznictwo dotyczące pojęcia „dnia wszczęcia postępowania”. Obie strony zresztą przywołały orzeczenia potwierdzające ich interpretację. Płatnik przedstawiał orzecznictwo korzystne dla siebie i wskazujące, że datą pierwszej czynności w sprawie jest dzień wydania decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, co w niniejszej sprawie oznaczałoby przedawnienie składek wskazanych w wyroku Sądu Okręgowego (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r., I UK 613/12 czy wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 września 2017 r., III AUa 47/17 albo Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 marca 2019 r., III AUa 803/18). Z kolei organ rentowy podkreślał odmienną interpretację – wskazującą na dosłowne odczytywanie treści przepisu i odwoływanie się do pierwszej czynności w sprawie jako terminu zawieszenia postępowania. Interpretacja taka wynika choćby z przywołanego w apelacji wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 5.12.2019r., III AUa 501/18.

Bez względu jednak na ocenę czy czynności podjęte w toku postępowania w przedmiocie decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym są czynnościami zmierzającymi do wyegzekwowania należności z tytułu składek w rozumieniu art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, podkreślić trzeba, że powyższe rozbieżności w orzecznictwie skutkowały także kolejnymi orzeczeniami Sądu Najwyższego, który (w orzeczeniach odnoszących się do podobnych okresów co analizowany w niniejszej sprawie – sprzed nowelizacji treści art. 24 ust. 5f ustawy) konsekwentnie w najnowszym orzecznictwie podnosi, iż „Odnosnie do art. 24 ust. 5f u.s.u.s., ustawa systemowa nie określa samodzielnie (autonomicznie) daty wszczęcia postępowania, dlatego należy odwołać się do przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie administracyjne jest wszczynane zgodnie z art. 61 § 1 k.p.a. na wniosek bądź z urzędu. O ile w przypadku postępowania na wniosek o dacie jego wszczęcia rozstrzyga art. 61 § 3 i 3a k.p.a., o tyle w odniesieniu do postępowania z urzędu wobec braku bezpośredniego przepisu, należy odwołać się do dorobku orzecznictwa i doktryny. Przyjęto w nim, że datą wszczęcia postępowania z urzędu jest dzień pierwszej czynności dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem, że o czynności tej powiadomiono stronę. W ocenie Sądu Najwyższego rozpoznającego obecną skargę kasacyjną, jeżeli nie był sporny obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym ani podstawa wymiaru składek, nie doszło jeszcze do wszczęcia postępowania egzekucyjnego, a zaistniał wyłącznie przypadek wydania przez Zakład decyzji ustalającej wysokość składek na ubezpieczenia społeczne, zgodnie z art. 24 ust. 5f ustawy systemowej bieg terminu przedawnienia ulegał zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania - tzn. dnia doręczenia płatnikowi zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie wysokości zaległych składek - do dnia, w którym decyzja o wysokości zaległych składek stała się prawomocna”. (Wyrok SN z 28.04.2022 r., II USKP 171/21, LEX nr 3362583).

W wyroku z dnia 24.03.2022 r., II USKP 115/21 (LEX nr 3412164), Sąd Najwyższy także podkreślił, iż „Bieg terminu przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy ulega zawieszeniu

od dnia dokonania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych pierwszej czynności, o której powiadomiono strony, we wszczętym z urzędu postępowaniu w sprawie wydania decyzji stwierdzającej, że dany podmiot jest dłużnikiem z tytułu nieopłaconych składek oraz ustalającej kwotę zaległości składkowych (art. 24 ust. 5f u.s.u.s.)”. W tym orzeczeniu, Sąd Najwyższy podkreślił, że „o wszczęciu postępowania organ rentowy zawiadomił płatnika pismem nadanym w dniu 24 października 2016 r. A zatem pierwsze czynności związane z wszczęciem postępowania musiały mieć miejsce przed tą datą. Należy więc przyjąć, że - skoro wszczęcie postępowania nastąpiło w październiku 2016 r. - to przed upływem terminu przedawnienia należności określonych w zaskarżonej decyzji nastąpiło ich zawieszenie aż do 19 listopada 2019 r., czyli do dnia wydania prawomocnego wyroku zaskarżonego niniejszą skargą kasacyjną”.

Taką wykładnię można także dostrzec w najnowszym orzecznictwie sądów administracyjnych, gdzie wskazuje się, że okres zawieszenia biegu terminu przedawnienia winien być liczony od dnia doręczenia zobowiązanemu zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie określenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie do dnia uprawomocnienia się decyzji określającej wysokość tych składek. Wynika to z art. 24 ust. 5f u.s.u.s. stanowiącego, że w przypadku wydania przez zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna (Wyrok WSA w Opolu z 22.12.2021 r., I SA/Op 495/21, LEX nr 3304754).

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela w całości stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w wyroku z 19.05.2021 r., II USKP 53/21 (OSNP 2022, nr 3, poz. 28), zgodnie z którym deklaratoryjna decyzja stwierdzająca, że dany podmiot jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy i ustalająca kwotę zaległości składkowych ma charakter porządkujący i jest decyzją ustalającą obowiązek opłacenia składek w konkretnej kwocie skierowaną do określonego płatnika i dlatego ma do niej zastosowanie art. 24 ust. 5f ustawy systemowej.

Dokonując wykładni ustawy systemowej należy zwrócić uwagę na analogiczny względem niego art. 24 ust. 6h pkt 4 ustawy systemowej. Zgodnie z normą z tego przepisu bieg pięcioletniego terminu przedawnienia nienależnie opłaconych składek ulega zawieszeniu w przypadku wydania przez Zakład decyzji stwierdzającej brak obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym lub obniżającej podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia - od dnia wszczęcia postępowania, do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Symetryczna konstrukcja została zastosowana zarówno kiedy dłużnikiem jest płatnik (art. 24 ust. 5f ustawy systemowej), jak i organ rentowy (art. 24 ust. 6h pkt 4 ustawy systemowej). Obydwa przepisy zostały dodane do ustawy systemowej tą samą nowelizującą, a motywem dla dokonania tego była realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r., P 29/08 (Dz. U. Nr 105, poz. 668). Celem projektodawcy była adekwatność rozwiązań dotyczących nienależnie opłaconych przez płatników składek względem tych, jakie mają zastosowanie w przypadku dochodzenia przez ZUS należności z tytułu składek (por. archiwum Sejmu VI kadencji, druk nr 3753). Wobec przywołanych okoliczności należy mieć na uwadze, że ukształtowanie wykładni jednego z przepisów będzie miało istotne znaczenie dla pojmowania drugiego.

Normę z art. 24 ust. 5f ustawy systemowej należy pojmować w ten sposób, że do drugiego przecinka przepisu skonstruowano jego hipotezę, zaś dyspozycja - zawieszenie biegu przedawnienia z określonym dla niego zakresem czasowym - został skonstruowany od niej odrębnie. Trzeba przy tym przywołać treść art. 123 ustawy systemowej, zgodnie z którym w sprawach nią uregulowanych stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Warto zauważyć, że wskazany przepis fundamentalnie różni się od konstrukcji zastosowanej np. w k.p. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego jest regułą w prawie ubezpieczeń społecznych (dokładniej: przy stosowaniu przepisów ustawy systemowej), a odstępianie od norm postępowania administracyjnego musi mieć oparcie w ustawie. W Kodeksie postępowania administracyjnego konsekwentnie rozróżnia się wszczęcie postępowania administracyjnego (dział II, rozdział 1 Kodeksu) od wydania decyzji (dział II, rozdział 7 Kodeksu), która to postępowanie kończy (art. 104 § 1 i 2 k.p.a.). Odnosząc te spostrzeżenia do treści wykładanego przepisu, należy wnioskować, że wobec braku wyraźnej dyspozycji jakiegokolwiek przepisu

ustawy systemowej, nie istnieje możliwość zrównania na jej gruncie pojęcia „wydania przez Zakład decyzji” z pojęciem „wszczenia postępowania”.

Należy uznać, że dążąc do uzyskania normy w treści spójnej z poglądem, że w art. 24 ust. 5f ustawy systemowej wszczęcie postępowania jest równoznaczne z wydaniem (doręczeniem) decyzji w przedmiocie ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, ustawodawca mógłby w analizowanym przepisie stwierdzić wprost, że „bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wydania/doręczenia określonego rodzaju decyzji do dnia, w którym ta decyzja stała się prawomocna”. Sprawiłoby to jednak, że w interesie płatnika będzie jak najdłuższe trwanie postępowania. Wskazany problem nie istnieje przy zastosowaniu obecnej konstrukcji przepisu. Okres postępowania od dnia jego wszczęcia do dnia uprawomocnienia się decyzji jest okresem zawieszenia, a zatem czas trwania postępowania nie ogranicza możliwości ściągnięcia należności, co w sprawach szczególnie skomplikowanych ma kluczowe znaczenie. Jednocześnie gwarancją ochrony praw dłużnika jest wymóg, aby ostatecznie decyzja organu rentowego ostała się w obrocie - innymi słowy, aby była decyzją prawidłową merytorycznie i procesowo. Również działania strony, mające na celu przewlekanie zasadnie prowadzonego postępowania, nie umożliwią uniknięcia obowiązku zapłaty składek. Z drugiej strony, analogiczne rozumienie ustawy systemowej zapobiega przedawnieniu nienależnie opłaconych składek w wyniku długiego procedowania przez organ rentowy w związku z wnioskiem płatnika o ich zwrot. Zatem i w tym przypadku czas trwania postępowania nie ogranicza możliwości zwrotu należności z tytułu nienależnie opłaconych składek.

W myśl art. 24 ust. 5f ustawy systemowej bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania. Ponieważ ustawa systemowa nie określa samodzielnie (autonomicznie) daty wszczęcia postępowania, należy odwołać się do przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie administracyjne jest wszczynane zgodnie z art. 61 § 1 k.p.a. na wniosek bądź z urzędu. O ile w przypadku postępowania na wniosek o dacie jego wszczęcia rozstrzyga art. 61 § 3 i k.p.a., o tyle w odniesieniu do postępowania z urzędu wobec braku bezpośredniego przepisu, należy odwołać się do dorobku orzecznictwa i doktryny. W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego przyjęto, że datą wszczęcia postępowania z urzędu jest dzień pierwszej czynności dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem, że o czynności tej powiadomiono stronę (por. wyroki: z dnia 20 lutego 2020 r. II GSK 3776/17, LEX nr 3065378; z dnia 25 listopada 2011 r., II OSK 1679/10, LEX nr 1151992; z dnia 8 grudnia 2017 r., II OSK 815/16, LEX nr 2450639; z dnia 8 grudnia 2017 r., LEX nr 2450638; z dnia 10 czerwca 2014 r., II OSK 69/13, LEX nr 1519420; oraz M. Romańska: Komentarz do art. 61 k.p.a. (w:) Knysiak-Sudyka H. (red.), Kodeks Postępowania Administracyjnego. Komentarz, wydanie II, 2019).

Rację ma więc organ emerytalny podnosząc, iż w niniejszej sprawie bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania zmierzającego do wydania decyzji określającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej tj. od dnia 15.02.2017 r. do dnia wyroku Sądu Apelacyjnego sygn. akt III AUa 287/20 tj. do 09.09.2020 r., a następnie pismo informujące, iż 09.02.2021 r. organ rentowy wszczął postępowania administracyjne zmierzające do wydania decyzji określającej wysokość należności z tytułu składek płatnik odebrał dnia 11.02.2021 r., więc rozpoczął się wówczas kolejny okres zawieszenia biegu terminu przedawnienia. Skoro w trakcie postępowania bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od 15.02.2017 r. do 09.09.2020 r. (1303 dni), oraz od dnia 11.02.2021 do dnia wydania wyroku Sądu Apelacyjnego (10.11.2022 r., tj. 637 dni), to niewątpliwie nie można mówić o przedawnieniu wszystkich składek za okresy od czerwca 2012 r. do stycznia 2014 roku, a jedynie za czerwiec 2012 r. Okres przedawnienia najstarszego z roszczeń (za czerwiec 2012 r.) który kończyłby się 11.07.2017 r., uległ zawieszeniu od 15.02.2017 r. i rozpoczął dalszy bieg po wydaniu wyroku w sprawie III AUa 287/20, tj. 10.09.2020 r., by ponownie ulec zawieszeniu od 11.02.2021 r., gdy płatnik odebrał zawiadomienie o wszczęciu kolejnego postępowania. Pomiędzy 10.09.2020 r. i 11.02.2021 r. upłynęło 155 dni, a do przedawnienia składek za czerwiec 2012 r. brakowało 146 dni. W związku z tym Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w zakresie jego pkt I i stwierdził brak zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy

oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych C. S. za czerwiec 2012 roku, a w pozostałej części oddalił odwołanie. Wobec niezaskarżenia przez żadną ze stron rozstrzygnięcia zawartego w punkcie IV wyroku Sad Apelacyjny nie orzekał co do tego rozstrzygnięcia.

Uzasadniając rozstrzygnięcie zawarte w punkcie, należy wskazać, iż w przypadku sprawy o należności z tytułu składek ma zastosowanie § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265, ze zm.) przewidujący wysokość stawki minimalnej w zależności od wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2019 r., sygn. III UZP 9/19, Legalis nr 2235862, oraz przywołane w tej uchwale kolejne orzeczenia Sądu Najwyższego). Z tego też względu, o kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 ust. 5 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265), mając na uwadze wskazaną w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia w wysokości 12 897 zł (75% stawki 3 600 zł).

Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Barbara Białecka